

Åklagare

– en länk i rättskedjan

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

En framträdande roll i samhället

Åklagare har en framträdande roll i rättssamhället och är en viktig del av det demokratiska systemet. Ingen annan yrkesgrupp inom rättsväsendet är på samma sätt involverad i ett ärendes alla moment.

Åklagarmyndigheten är en modern myndighet vars främsta tillgång är medarbetarnas höga kompetens. Arbetet på Åklagarmyndigheten ska präglas av objektivitet och respekt för individen. Åklagare har betydande befogenheter och med det följer ett stort ansvar.

I samverkan med övriga myndigheter i rättskedjan arbetar vi för att utredningar och lagföring av brott ska genomföras på ett effektivt och rättssäkert sätt. Begränsning av brottsvinster är en del av detta arbete.

Genom vår verksamhet gör vi Sverige tryggare.

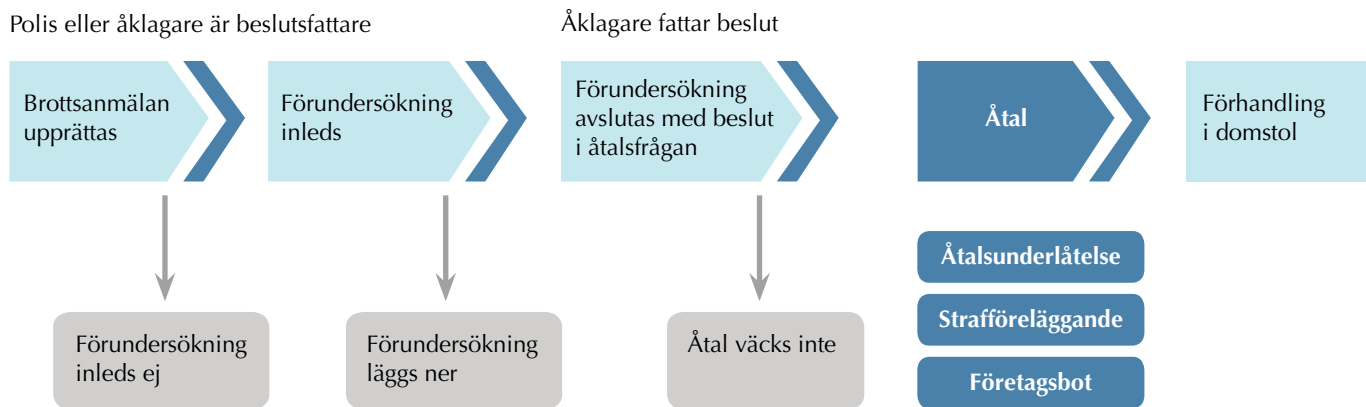
Katarina Johansson Welin
Riksåklagare

VÅR VISION
Trygga människor
i rättsstaten Sverige.

Från brottsanmälan till domstolsförhandling

Figuren är en översiktlig beskrivning av processen från brottsanmälan fram till åklagarbeslut och förhandling i domstol. Åklagarmyndigheten är en länk i brottmålsprocessen – polis, åklagare, domstol och kriminalvård.

”Jag har en aktiv roll i rättsprocessen”

På Åklagarmyndigheten arbetar ungefär 1 275 åklagare med olika sorters ärenden på allmänna åklagarkammare runt om i landet. En av dem är kammaråklagare Fredrik Normark på Åklagarkammaren i Gävle.

– Mina huvuduppgifter är att som förundersökningsledare utreda brott tillsammans med polisen, att fatta beslut om åtal ska väckas eller inte samt att processa i domstolen.

– Det som tar mest tid är förundersökningsarbetet. När man utreder ett brott ska man ta reda på vem som har begått brottet, hur det har gått till och helst varför. De viktigaste verktygen i det arbetet är bland annat förhör, övervakningsfilmer, fingeravtryck och dna-prover, bevisning i mobiltelefoner och annan teknisk utrustning.

Vilka brott utreds på en allmän åklagarkammare?

– I princip alla brott som begås inom kammarens geografiska område. Det är allt från stölder och bedrägerier till

allvarliga vålds- och sexualbrott och narkotikabrott. Det är väldigt brett och alla åklagare kan arbeta med nästan alla brottstyper.

Hur ser samarbetet med andra myndigheter ut?

– Vi har tät och nära kontakt med Polismyndigheten då vi ju utreder brotten gemensamt. Som ungdomsåklagare har jag även mycket kontakt med socialtjänsten på kommunen. Vi samarbetar även med bland annat Kriminalvården och Tullverket.

Vad skiljer åklagaryrket från andra juristyrken?

– Något som är utmärkande är att vårt arbete är extremt händelsestyrt och därmed oförutsägbart. När man kommer till jobbet på morgonen får man ofta ändra sina planer och ta hand om något som har hänt under natten. Sedan måste vi kunna mycket om allt möjligt och vi kan aldrig bli helt fullärda eftersom vi hela tiden måste hänga med i samhälls- och brottsutvecklingen.

Kammaråklagare Fredrik Normark tycker att samarbetet med övriga rättsvårdande myndigheter är givande.

– En annan sak är att åklagare är inriktade enbart på straff- och processrätt, framför allt på brott och straff.

Varför valde du åklagaryrket?

– Åklagarens drivande och aktiva roll i rättsprocessen tilltalar mig och jag trivs med att vara spindeln i nätet. Vill man hålla på med brott och straff och ha en aktiv roll så tycker jag att åklagare är det givna yrkesvalet.

Vad är åklagarnas drivkraft?

– Som jag ser det bör man vilja påverka och bidra till samhället. Men även ha en strävan att hjälpa andra människor, både de som har utsatts för brott och de som har begått brott. När någon har dömts för ett brott och sedan klarar att avhålla sig från att begå fler så känns det väldigt bra att man har kunnat bidra – både för individen och för samhället.

Vilka egenskaper är viktiga att ha för att arbeta som åklagare?

– Drivkraften och modet att vilja påverka och ställa tillrätta bör man ha. Man måste kunna fatta självständiga och snabba beslut, men även kunna samarbeta. Man måste vara stabil och ha integritet, det är inte sällan svåra frågor vi hanterar.

Åklagare och polis
har ett nära samarbete.

Vi arbetar för att öka tryggheten

Det övergripande målet för Sveriges kriminalpolitik är att minska brottsligheten och att öka människors trygghet. Åklagarmyndigheten ska bidra genom att de som begår brott ställs till ansvar för sina handlingar och att det sker på ett effektivt och rättssäkert sätt.

I samma takt som samhället förändras utvecklas även brottsligheten. En rad utmaningar väntar därmed rättsväsendet, som behöver utvecklas i takt med omvärlden. En del brottstyper som utreds av Åklagarmyndigheten är med tanke på brottets art särskilt prioriterade.

NÅGRA BROTTSTYPER

Vardagsbrotten, som också kallas mängdbrott, utgör den allra största delen av alla brott. Hit räknas bland annat fordonsbrott, ringa stölder, inbrott och skadegörelse, det vill säga brott som drabbar människor i deras vardag och som

bidrar till otryggheten i samhället. Den stora volymen mängdbrott kräver att det finns effektiva rutiner och arbetsmetoder på åklagarkamrarna.

Terroristbrott och finansiering av terroristbrott är allt mer aktuella brottstyper. Dessa brott är ofta organiserade och har internationell anknytning. På Åklagarmyndigheten finns riksenheter som hanterar brott av detta slag.

It-relaterad brottslighet omfattar dels it-brott som har med datorer eller datorsystem att göra, som exempelvis dataintrång, dels brott där datorer eller annan digital utrustning används som hjälpmedel eller där bevisning kan finnas i den digitala miljön. Det handlar exempelvis om olaga hot, ofredande, förtal, bedrägeri samt barnpornografi-brott. Det finns it-brottsåklagare som är specialutbildade i ämnet.

Brott mot barn, våld i nära relationer samt sexualbrott är prioriterade, men ofta svårutredda brott eftersom bevisning inte sällan saknas eller är bristfällig. När det gäller bland annat sexualbrott mot barn finns även svårigheter med förhörsmetoder. Det finns särskilda utbildningar för åklagare om denna brottslighet och arbetet bedrivs i nära samarbete med polisen. För att säkerställa kvaliteten och enhetligheten i utredningar om våldtäkt finns bland annat checklistor och annat stöd för polis och åklagare.

Åklagarmyndigheten samverkar kontinuerligt med andra myndigheter kring **ungdomsbrott**. När en ung person är misstänkt för brott är det särskilt viktigt med en snabb reaktion från samhället så att kopplingen mellan brott och påföljd blir tydlig. Därför finns det lagstadgade tidsramar för hur lång tid utredningarna får ta.

UTVECKLINGSCENTRUM

På Åklagarmyndigheten finns ett utvecklingscentrum som, förutom att utöva tillsyn, arbetar med att fånga upp sådant som har betydelse för det dagliga åklagararbetet. Här samlas kunskap om olika brottstyper och rättsläget för dessa analyseras. Effektiva metoder för handläggning av olika brott beskrivs och kunskapen sprids till åklagare som arbetar med brottstypen.

OBJEKTIVITETSPLIKTEN

Åklagarens objektivitetsplikt innebär att åklagaren är skyldig att vara objektiv och har ansvar för att utreda och undersöka även sådant som talar till en misstänkt persons fördel. Åklagaren måste vara objektiv även när hon eller han har väckt åtal.

Brottsligheten blir alltmer internationell

På Åklagarmyndigheten finns en riksenhet med mycket erfarna åklagare som bland annat är specialiserade på den alltmer komplexa och internationella brottsligheten.

Riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet utreder inte bara gränsöverskridande brottslighet, utan även nationell grov organiserad brottslighet som har beslutats av Operativa rådet, en sammanslutning av 12 olika myndigheter. Vid enheten handläggs också vissa speciella brottstyper exklusivt, såsom krigsbrott och immaterialrättsbrott. Enheten handlägger dessutom ärenden där utländska åklagare behöver bistånd i Sverige i sina utredningar eller begär att en person i Sverige ska utlämnas.

– De vanligaste ärendena vi hanterar på riksenheten rör gränsöverskridande narkotikabrottslighet och människohandel, säger kammaråklagare Karolina Lindekrantz. Men vi har även andra ärenden, till exempel har vi hanterat flera ärenden om folkmord som har begåtts i Rwanda.

Även för andra kammare har det internationella inslaget

i ärendena ökat. Det internationella rättsliga samarbetet har därför blivit allt viktigare. Genom olika samarbeten tas rutiner och överenskommelser mellan länder fram.

ÅKLAGARE PÅ UPPDRAG UTOMLANDS

Svenska åklagare sänds även ut på internationella uppdrag. Åklagarmyndigheten har alltid tre åklagare som arbetar på Eurojust i Haag med internationellt samarbete mellan åklagare i olika länder. Därutöver har åklagare fredsfrämjande uppdrag i EU-missionerna i Palestina och Ukraina och vid Internationella brottmålsdomstolen i Haag. Dessutom bidrar myndigheten till utvecklingssamarbete vilket innebär kortare uppdrag för åklagare i olika länder.

INTERNATIONELLT SAMARBETE

I allt från enklare brottslighet till större utredningar kommer åklagare i kontakt med utländskt polis- och åklagarsamarbete.

Karolina Lindekrantz är kammaråklagare på riks-enheten mot internationell och organiserad brottslighet.

Rättssäkerheten är en ledstjärna

En särskild avdelning på Åklagarmyndigheten ansvarar för intern tillsyn och granskning av den egna verksamheten. Syftet är att säkerställa hög kvalitet och rättssäkerhet.

Det som granskas är framför allt åklagares handläggning av enskilda ärenden, det kan exempelvis handla om tidsfrister som har överskridits.

Vid tillsynsavdelningen handläggs utöver riksåklagarens särskilda tillsynsärenden även remisser från Justitieombudsmannen, Justitiekanslern och Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden.

Tillsynsverksamheten ska inte förväxlas med de utredningar om brott av åklagare, till exempel om tjänstefel, som handläggs på Särskilda åklagarkammaren. Här bedrivs en känslig verksamhet där åklagarna handlägger anmälningar och misstankar mot polisanställda, åklagare, domare, riksdomsmän med flera. Verksamheten är organisatoriskt avskild från den vanliga polis- och åklagarverksamheten för att rättssäkerheten ska värnas.

Sveriges åklagare är självständiga när de fattar beslut om exempelvis åtal eller tvångsmedel som husrannsakan och anhållande.

Det innebär att varje enskild åklagare är ensamt ansvarig för sina beslut och att dessa inte kan ändras av till exempel åklagarens chef. Dock kan den som är berörd av ett åklagarbeslut begära att det granskas av en åklagare på en högre rättslig nivå.

OFFENTLIGHETSPRINCIPEN

Offentlighetsprincipen innebär att allmänheten har rätt till insyn i och tillgång till information om myndigheters verksamhet.

Det innebär bland annat att vem som helst får läsa Åklagarmyndighetens allmänna handlingar förutom de som är skyddade av sekretess.

Högsta domstolen vägleder

Byråchef My Hedström är en av tre personer som ansvarar för Åklagarmyndighetens överklaganden och svarsskrivelser till Högsta domstolen (HD).

HD är sista instansen bland de allmänna domstolarna och prejudikatinstans, vilket innebär att domstolen främst ska pröva överklaganden där det behövs vägledande uttalanden i någon rättsfråga. Det kan gälla hur en viss lagparagraf ska tolkas, om en paragraf är förenlig med EU-rätten eller hur långt straff som ska dömas ut för ett visst brott.

– Mitt arbete med HD-målen är särskilt inriktat på om det finns rättsliga frågor av betydelse för åklagarverksamheten som HD bör belysa. Ibland avgörs målen efter förhandling i HD. Arbetet med HD-målen är mycket intressant och stimulerande för den som, likt mig, tycker om att skriva och att djupdyka i rättsliga frågor.

Riksåklagaren är landets enda allmänna åklagare i Högsta domstolen. För att HD ska pröva ett mål krävs prövnings-tillstånd. Varje år prövar HD cirka 25 brottmål.

Riksåklagaren överklagar 10–20 hovrättsdomar per år. När den tilltalade själv har överklagat en dom händer det att HD ber riksåklagaren yttra sig i en svarsskrivelse.

Arbetet med HD-målen
är mycket intressant, säger
byråchef My Hedström.

ETT KRÄVANDE JOBB

Åklagare arbetar i genomsnitt med 30 utredningar samtidigt. För att arbeta som åklagare krävs utöver formella meriter som juristutbildning och notariemeritering en rad personliga egenskaper.

Åklagare ska exempelvis vara självständiga, mogna och analytiska, kunna fatta snabba beslut samt ha integritet och mod.

Verksamheten i siffror

1 Utvecklingscentrum för
metod- och rättsutveckling

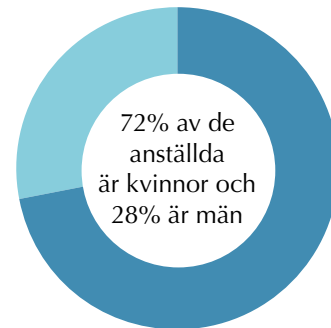
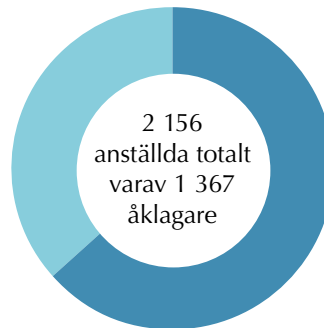
4 riksenheter med
specialistverksamhet

31 allmänna åklagar-
kammare på 27 orter

192 000 inkomna
ärenden 2024

42 år är medelåldern
för de anställda

400 000 inkomna brotts-
misstankar 2024

Vi finns i hela landet

Nord-Mitt

Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland, Gävleborg, Uppsala och Västmanland

Väst-Bergslagen

Västra Götaland, Halland, Värmland, Närke och Dalarna

Stockholm

Stockholm och Gotland

Syd-Öst

Skåne, Blekinge, Kronoberg, Kalmar, Jönköping, Östergötland och Sörmland

Nationella åklagaravdelningen

Hela landet

© Åklagarmyndigheten 2024

Uppdaterad i mars 2025

Omslagsbild: Johan Nilsson/TT.

Övriga bilder: Per Groth, Tommy Hvitfeldt,
Thomas Carlgren, Alexander Lindström,
Johan Gunséus och Stockfoto/TT.

Grafisk form: Sinfo Yra

www.aklagare.se

Instagram: riksaklagaren

Instagram: aklagarmyndigheten

LinkedIn: Åklagarmyndigheten

Youtube: Åklagarmyndigheten

ÅKLAGARMYNDIGHETEN